

Welbevinden van dove/slechthorende kinderen in groep 8

Simea Congres, 7 & 8 april 2011
Blok 25

Nina Wolters

Harry Knoors
Ludo Verhoeven
Toon Cillessen

Behavioural Science Institute

Radboud University Nijmegen

ACHTERGROND PROJECT

Achtergrond project (2007-2012)

5-jarig onderzoek naar

Sociale en communicatieve vaardigheden van dove en slechthorende kinderen

Gesubsidieerd door

- Koninklijke Kentalis
- Nationaal Revalidatiefonds

Uitgevoerd door

Nina Wolters, Harry Knoors, Ludo Verhoeven, Toon Cillessen

- 1) *Welbevinden*
- 2) *Casus en welbevinden DSH leerlingen*
- 3) Methode: (a) participanten, (b) vragenlijsten, (c) begrippen, (d) onderzoeksvragen
- 4) Resultaten: (a) groepsvergelijkingen, (b) voorspellen van welbevinden
- 5) Discussie

Deelonderzoek WELBEVINDEN

Welbevinden

- Van Dale: Welbevinden is je goed of tevreden voelen
- Welbevinden →
 - Welbevinden (kind – volwassene)
 - Internaliserende problematiek (bv. depressiviteit, zelfvertrouwen)
 - Academische vooruitgang
- Sociale ervaringen / relaties
 - Welbevinden
 - Algemene ontwikkeling (sociaal, cognitief, emotioneel)
 - Toenemende rol als kind ouder wordt

Welbevinden op school

Welbevinden op school

- *Plezier op school*

Welbevinden in de klas

- *Sociaal aanvaard voelen in de klas*

Belang sociale relaties voor welbevinden

- *Relatie met de leerkracht*
- *Aantal vrienden*
- *Aantal vijanden (antipathieën)*
- *Geaccepteerd worden*
- *Populariteit*

Welbevinden van DSH leerlingen: Casus

Daan is een prelinguaal dove Nederlandse jongen, zonder bijkomende beperkingen. Toen hij vier jaar oud was kreeg hij een CI. Hij communiceert gemakkelijk in het Nederlands. Tot zijn 8e heeft Daan op een cluster 2-school gezeten. Hij is nu 12 jaar en zit op een reguliere basisschool in groep 8 met 20 horende klasgenoten. Hij is niet zo populair en klasgenoten vinden hem wat minder aardig dan andere leerlingen. Daan vertelt dat hij geen echte vrienden heeft in de klas. Er zijn helaas wel een paar leerlingen waar hij niet zo goed mee overweg kan. Hij brengt de pauzes op school liever alleen door dan met klasgenoten. Veel plezier op school heeft hij niet.

Welbevinden van DSH leerlingen

- Sociale integratie is een grote uitdaging voor DSH kinderen
- Fysieke aanwezigheid is onvoldoende
- Stinson en Antia (1999); sociale integratie is
De mogelijkheid om te communiceren met, vrienden te maken, en geaccepteerd te worden.
- Positieve sociale ervaringen
Horend > DSH
DSH regulier < DSH cluster 2
(minder acceptatie, genegeerd worden)

- 1) Welbevinden
- 2) Casus en welbevinden DSH leerlingen
- 3) **Methode:** (a) *participanten*, (b) *vragenlijsten*, (c) *begrippen*, (d) *onderzoeksvragen*
- 4) Resultaten: (a) groepsvergelijkingen, (b) voorspellen van welbevinden
- 5) Discussie

METHODE

Participanten, begrippen en onderzoeksvragen

Methode: Participanten

2008	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Total
HR	26	59	587	672
DSHR	1	0	34	35
DSHS	1	20	31	52
Totaal	28	79	652	759

NB: 816 deelnemende leerlingen; Bovenstaande aantallen zijn zonder 43 horende leerlingen speciaal onderwijs, en 14 leerlingen in regulier onderwijs met indicatie ASS.

HR = horend regulier

DSHR = doof / slechthorend regulier

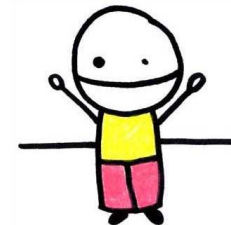
DSHS = doof / slechthorend speciaal cluster 2

Methode: Vragenlijsten

Welbevinden op school *(gebaseerd op de Schoolvragenlijst)*

- Sociaal aanvaard voelen
Plezier op school
 - Voorspellers van welbevinden
 - Acceptatie *(nominaties 'vriendenlijst')*
 - Populariteit *(nominaties 'vriendenlijst')*
 - Vrienden *(nominaties 'vriendenlijst')*
 - Vijanden *(nominaties 'vriendenlijst')*
 - Relatie met leerkracht *(gebaseerd op de Schoolvragenlijst)*
- (- plezier op school / sociaal aanvaard voelen)

Methode: Begrippen (1)

“Sociaal aanvaard voelen”

Bijvoorbeeld

Ik word vaak gepest door anderen uit de klas

Ik voel me in de klas vaak eenzaam

“Plezier op school”

Bijvoorbeeld

Ik vind het best leuk op school

De meeste lessen op school vind ik vervelend

Methode: Begrippen (2)

“Acceptatie / sociale voorkeur”

- Sociometrische status
- Persoonlijke voorkeur

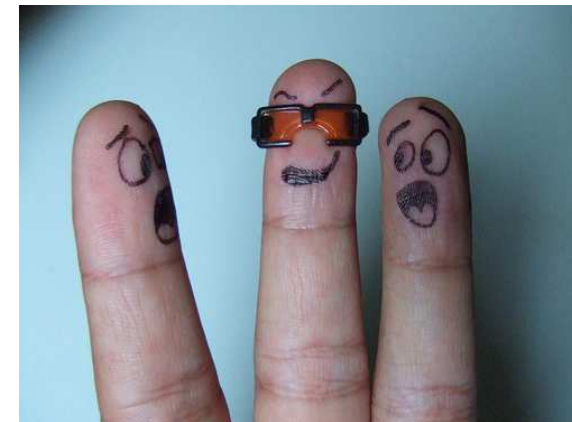
Nominaties op “meest en minst aardig”

en

“Populariteit”

- Reputatie
- Zichtbaarheid
- Invloed in de klas

Nominaties op “meest en minst populair”

Methode: Begrippen (3)

Aantal vrienden

Wederkerige nominaties op “beste vriend”

Aantal antipathieën (vijanden)

Wederkerige nominaties op “minst aardig”

Methode: Begrippen (4)

“Relatie met de leerkracht”

Bijvoorbeeld

De juf / meester is aardig tegen mij

Als ik een som moeilijk vind, dan helpt de juf / meester mij goed

Methode: Onderzoeksvragen

(1) Groepsverschillen; welk onderscheid?

- * DSH – Horend
- * DSH regulier – Horend regulier
- * DSH regulier – DSH speciaal cluster 2

(2) Wat zijn voorspellers van welbevinden?

(‘sociaal aanvaard voelen’ en ‘plezier op school’)

- 1) Welbevinden
- 2) Casus en welbevinden DSH leerlingen
- 3) Methode: (a) participanten, (b) vragenlijsten, (c) begrippen, (d) onderzoeksvragen
- 4) **Resultaten:** (a) *groepsvergelijkingen*, (b) *voorspellen van welbevinden*
- 5) Discussie

RESULTATEN

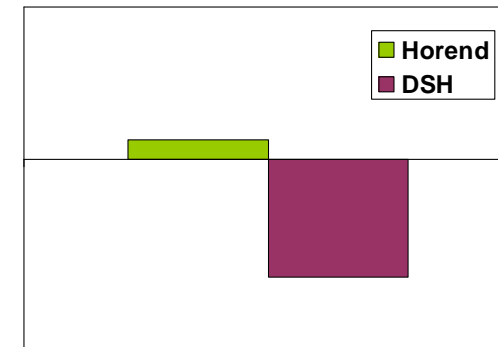

Resultaten: Groepsverschillen (1)

“Plezier op school”

DSH < Horend

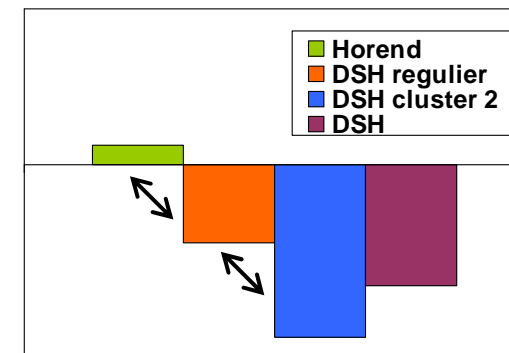

MAAR

DSH regulier = Horend regulier

en

DSH regulier = DSH speciaal

→ Hoe kan dit?

Resultaten: Groepsverschillen (1)

“Plezier op school”

DSH < Horend

MAAR

DSH regulier = Horend regulier

en

DSH regulier = DSH speciaal

“**Sociaal aanvaard voelen**”

DSH < Horend

MAAR

DSH regulier < **Horend regulier**

en

DSH regulier = **DSH speciaal**

Zie ook:

Onderzoek Daan Hermans / Harry Knoors; schoolbeleving DSH leerlingen, “medeleerlingen”

Resultaten: Groepsverschillen (2)

“Acceptatie”

DSH < Horend EN DSH jongens < DSH meisjes

MAAR!

DSH regulier = H regulier

(De DSH meisjes trekken het gemiddelde omhoog)

en

DSH regulier = DSH speciaal

Resultaten: Groepsverschillen (3)

“Populariteit”

DSH < Horend

EN

DSH regulier < H regulier

en

DSH regulier < DSH speciaal

WEES JEZELF
ER ZIJN AL
ZOVEEL ANDEREN

Loesje

Resultaten: Groepsverschillen (4)

“Aantal vrienden”

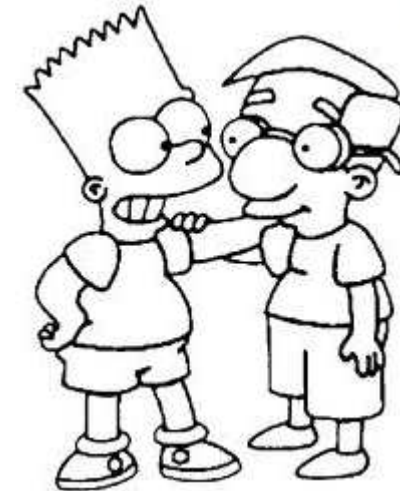
DSH < Horend

MAAR

DSH regulier = H regulier

en

DSH regulier > DSH speciaal

→ Minder grote communicatiebarrière?

Maar: netwerk buiten klas kleiner (Piso, Knoors, Vervloed, 2009)

Klassengrootte! → DSH regulier = DSH speciaal

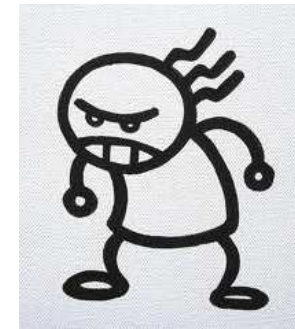

Resultaten: Groepsverschillen (5)

“Aantal vijanden”

DSH = Horend

EN

DSH regulier = H regulier

en

DSH regulier = DSH speciaal

MAAR

Klassengrootte en regulier DSH jongens \geq regulier DSH meisjes

Resultaten: Groepsverschillen (6)

“Relatie met de leerkracht”

DSH < Horend

MAAR

DSH regulier = H regulier

en

DSH regulier > DSH speciaal

Zie ook:

Onderzoek Daan Hermans / Harry Knoors; schoolbeleving DSH leerlingen, “leerkracht”

Resultaten: Samenvatting

De belangrijkste verschillen

DSH minder gunstig dan Horend, maar → groepen splitsen

Regulier onderwijs

- Minder sociaal aanvaard voelen
- Minder populair

Cluster 2-onderwijs

- Minder goede relatie leerkracht
- Minder aantal vrienden

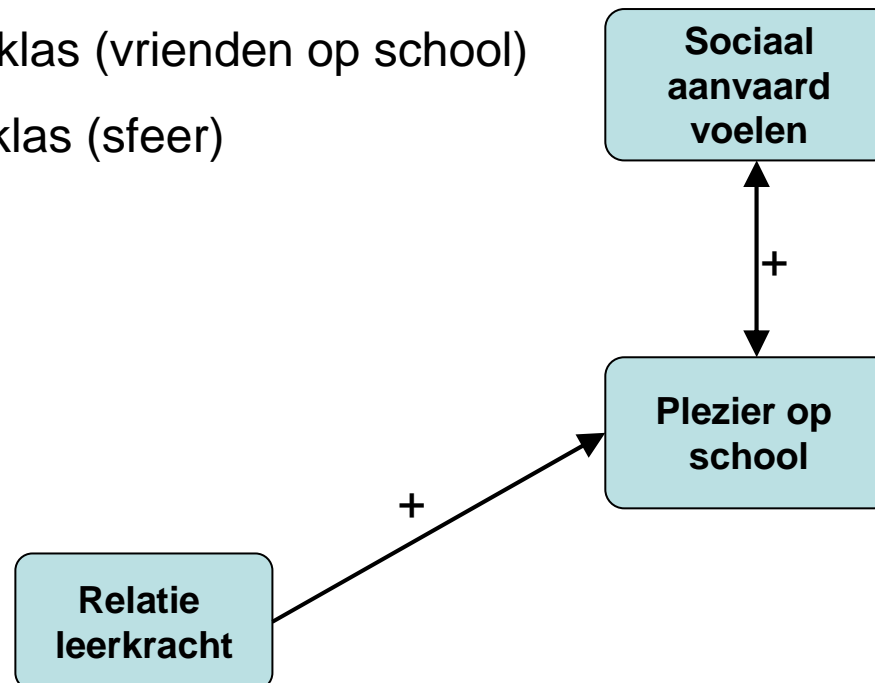

Resultaten: Voorspellen van Welbevinden

DSH leerlingen

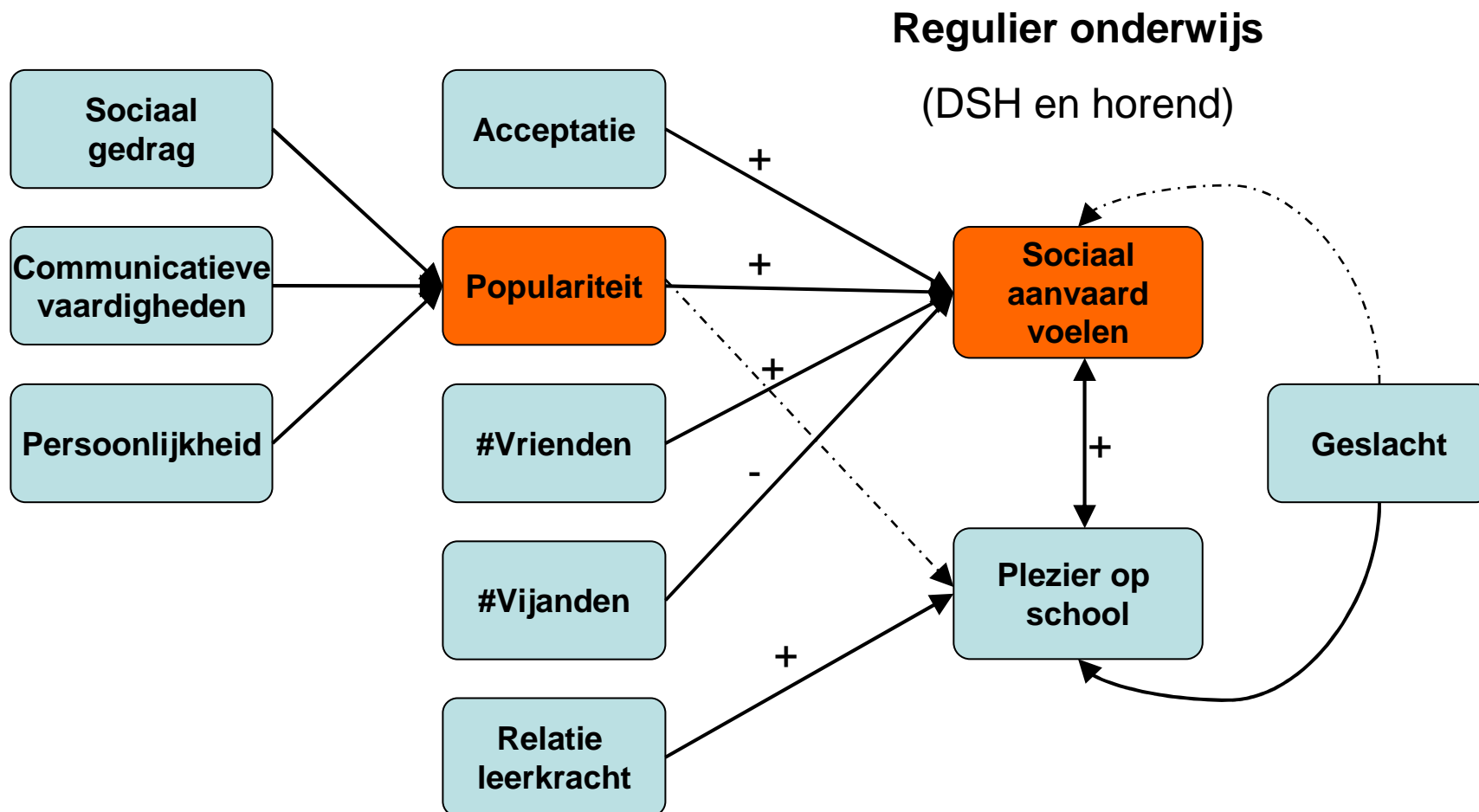
(regulier en cluster 2)

- Factoren buiten de klas (vrienden op school)
- Andere factoren in klas (sfeer)

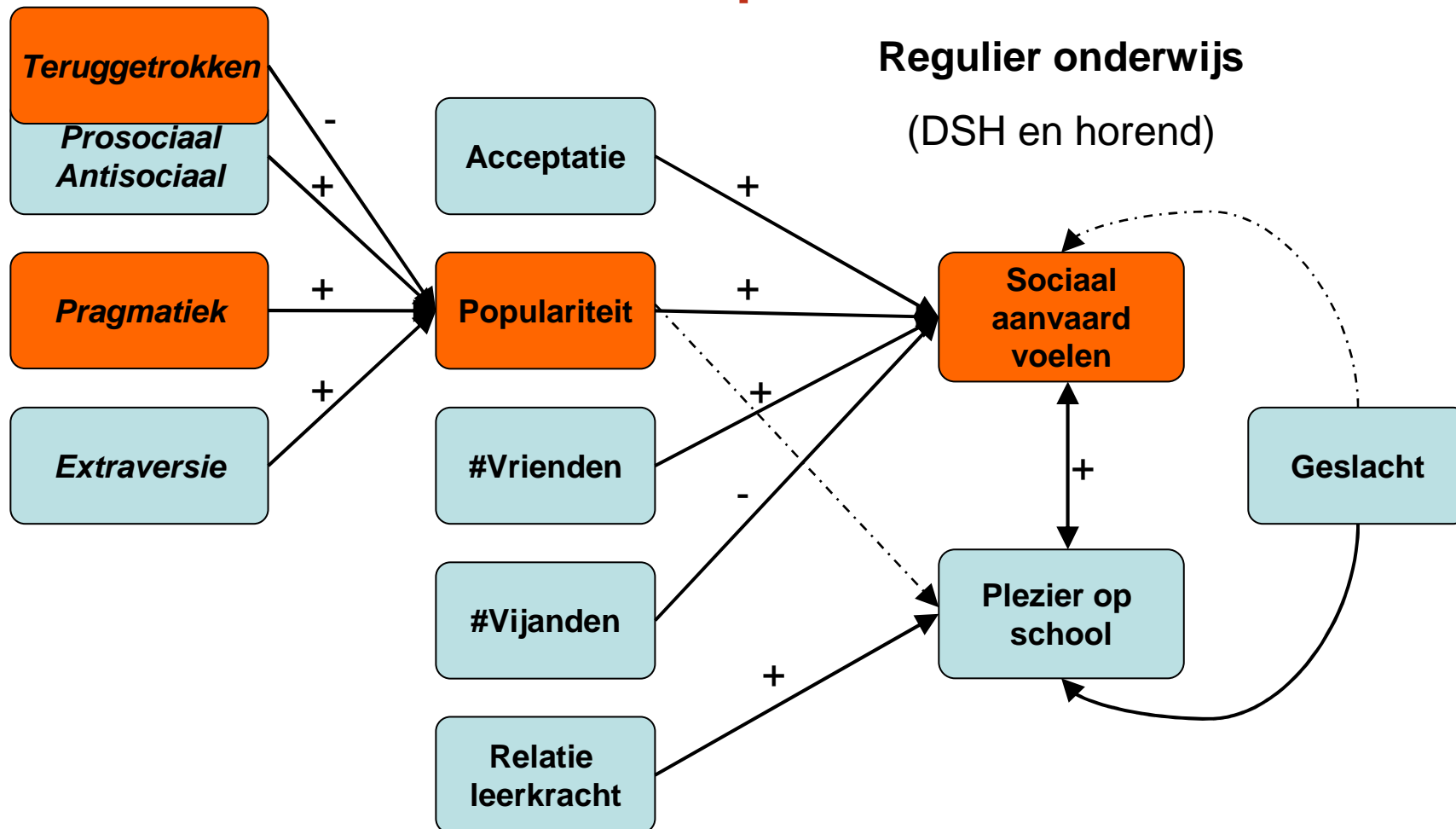

Resultaten: Voorspellen van Welbevinden

Resultaten: Voorspellen van Welbevinden

- 1) Welbevinden
- 2) Casus en welbevinden DSH leerlingen
- 3) Methode: (a) participanten, (b) vragenlijsten, (c) begrippen, (d) onderzoeksvragen
- 4) Resultaten: (a) groepsvergelijkingen, (b) voorspellen van welbevinden
- 5) ***Discussie***

DISCUSSIE

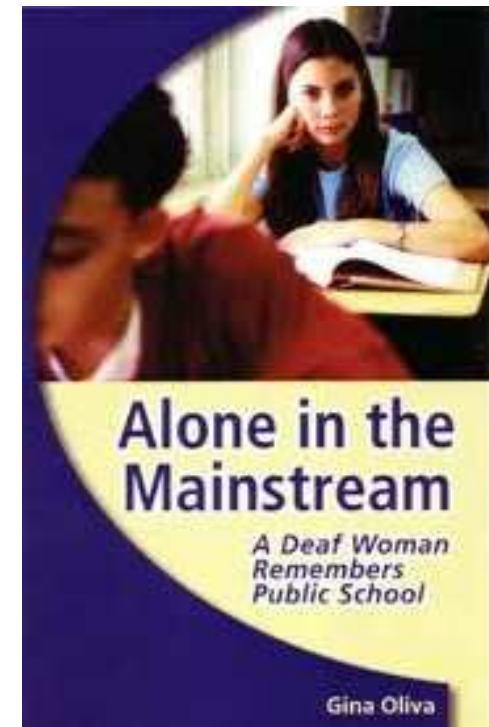
Discussie

- Boek

“Alone in the mainstream: A deaf woman remembers public school”
door Gina A. Oliva, 2004

- Wetenschappelijk artikelen

-Jullie! Het publiek... de praktijk...

Discussie

- Pragmatische vaardigheden en teruggetrokken gedrag →
Communicatiebarrière (formele instructie – discussie, pauze)
- Hele omgeving (leren in aparte setting ≠ gedrag in klas toepassen)
- Horende klasgenoten (ervaring, negatieve houding, mn. jongens)
- Vroeg beginnen (kleuterleeftijd); looptijd aantal jaar
- Creëer situaties waar betekenisvolle interactie nodig is in kleine groepjes (werken in groepjes, rollenspelen; initiëren van interactie, improvisatie)
- Stimulatie beschermende factoren
 - Zelfacceptatie, open staan voor
 - Contact met andere DSH leerlingen
 - Naschoolse programma's, ook voor ouders
- Leerkracht: lipbeeld, NGT-vaardigheid, wat kan een leerling wèl
- Plaats in de klas, solo-apparatuur

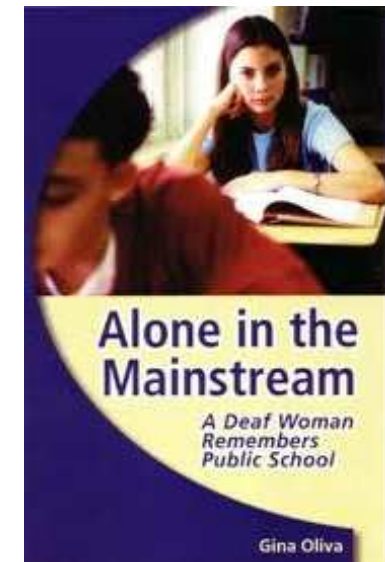
Discussie

- Bezuinigingen in het (passend) onderwijs

Bedankt voor uw aandacht!

Tip: Boek "Alone in the mainstream; A deaf woman remembers public school" door Gina A. Oliva, 2004

Contact:

- Nina Wolters / N.Wolters@pwo.ru.nl

Speciale dank aan...

- Koninklijke Kentalis, Nationaal Revalidatiefonds
- Bregje van der Ven en Joke Fokke
- Hogeschool Utrecht, Instituut voor Gebaren, Taal en Dovenstudies, met name Rob, Annemieke, Aleida, Annemarie, Jolita, Wendy, Marieke, Eva, Lonneke, Fiana, Esther, Anja, Maaïke, en Amy
- Alle deelnemende scholen, ambulante diensten, kinderen en ouders!